

Tema: družina

Maja Bernot, Brina Kotar, Tjaša Zalta

Izbrana dela:

- Peršolja, Patricija. *Oglas za eno mamo*. Ilustr. Matjaž Schmidt. Kranj: Narava, 2009.
- Neli Kodrič Filipič: *Punčka in velikan*. Ilustr. Tomislav Torjanac. Mladinska knjiga, 2009.
- Sokolov, Cvetka. *Reči, ki jih ne razumem*. Ilustr. Milanka Fabjančič. Dob pri Domžalah: Založba Miš, 2020.

Družina ima v življenju posameznika zelo pomembno vlogo, saj v njej oblikujemo temeljne vzorce socializacije. Skozi interakcijo z družinskimi člani razvijamo vrednote, empatijo in občutek solidarnosti do drugih ter oblikujemo svoj značaj. Za mnoge otroke je družina prva skupnost, v kateri izkusijo pripadnost, ljubezen in zaščito, a žal se v nekaterih primerih pojavljajo tudi nasprotja tem vrednotam.

Družina je prostor, v katerem se prenašajo vrednote, značilnosti in vzorci vedenja iz generacije v generacijo. Družine so edinstvene in imajo lasten značaj. Kljub raznolikosti pa je skupna točka vseh družin njihova sestava iz družinskih članov.

V družini se ne razvijajo samo biološke in socialne sposobnosti, razvijamo se tudi kot duhovno bitje, kot osebnost. V njej si pridobi prve izkušnje o vrednotah, ravnanju ljudi, življenju, problemih, dajanju in sprejemanju, dolžnostih in pravicah, ki jih imamo.

Bibliografija

- Ugovšek, Martina. (2020). *Vloga vzgojitelja pri obravnavi teme družina v vrtcu*. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Patricija Peršolja: *Oglas za eno mamo*

Vsebina: Zgodba se dogaja na očkovi kmetiji. Očka pravi, da na kmetiji nekaj manjka, in fant skuša ugotoviti, kaj. Našteva vse živali, ki bi lahko manjkale. Tako predlaga očku, naj kupita še dve kravi, kar tudi storita. Nekega dne le ugotovi, kaj očka na kmetiji tako zelo pogreša, in sicer dečkovo mamo. Odloči se, da bo prek oglasa v časopisu našel novo mamo. Odziv je dober, vendar nobena od kandidatk očku ni všeč, ker nima nečesa zelo pomembnega. Toda kaj je tisto tako zelo pomembno? Končno pride mama, ki je tudi očku všeč. Zakaj? Ker ni pozabila na dečka, ki je za očka najbolj pomemben.

Otroku preberite knjigo. Bodite pozorni na ilustracije, zgodbo in njen potek.

Vprašanja po prvem branju:

O čem pripoveduje besedilo? Kdo vse nastopa v zgodbi? Kakšen odnos imata glavna lika? Česa si očka najbolj želi? Naštej vse živali, ki so del njune kmetije.

Podrobnejša obravnava besedila med drugim branjem.

Cilj: Podrobno se seznanimo z zgodbo, liki in njihovimi odnosi. Vprašanja otroka spodbujajo, da ugotovi, kaj je najbolj pomembno za starše otrok.

1. sklop: Očkova kmetija

Vprašanja: Katere živali fant našteje? kateri dve živali kupita z očkom? Kako jima je ime?

2. sklop: Kaj očka pogreša

Vprašanja: Koga očka tako zelo pogreša? Kako fant to ugotovi?

3. sklop: Mama

Kakšna je bila fantkova mama? Kam je odšla? Kam odideta fantek in očka, ko si zaželite mamine družbe? Tudi ti koga zelo pogrešaš?

4. sklop: Oglas za eno mamo

Vprašanja: Kako se deček odloči pomagati očku?

5. sklop: Nove mame

Vprašanja: Kdo pride na kmetijo naslednji dan? Kakšna je bila prva mama, je bil očka zadovoljen z njo? Zakaj ne? In druga mama? Pa tretja in četrta? Kaj je po očkovem mnenju manjkalo vsem tem mamam?

6. sklop: Prava mama za očkovo kmetijo

Vprašanja: Kdo se pripelje na rdečem kolesu? Kakšna je bila? Je ta mama prava mama za njiju? Zakaj? Kaj je s seboj pripeljala Amelija, nova mama? Kaj študira? Zakaj zdaj na kmetiji nič več ne manjka?

Aktivnost:

Otroci naj narišejo očkovo kmetijo, nato pa še novo mamo. Katere so tiste najpomembnejše stvari na novi mami?

Otroci naj narišejo, kako si predstavljajo srečno družino. Z njimi se pogovorimo tudi o tem, da so družine različne, tako kot smo različni ljudje, in da tudi z enostarševskimi družinami ni nič narobe.

Cvetka Sokolov: *Reči, ki jih ne razumem*

Vsebina: Desetletni Oto se po sporu doma zateče v stanovanje sedemletne Aline. Deček hitro ugotovi, da Alina nima ljubeče matere, saj jo ta kaznuje s pasom, puljenjem las in oblivanjem z ledeno ali vročo vodo. Oto ve, da se punčki godi krivica in da je ne sme pustiti same. Že tako majhen deček se zaveda, da ravnanje Alinine mame ni dopustljivo, vendar ne ve, kako bi se s tem spopadel, zato Alino odvede v gozd, kjer si postavitva šotor.

Knjiga je primerna za otroke med 9. in 14. letom starosti.

Otroku preberite knjigo. Bodite pozorni na zgodbo, like in njihove odnose ter ilustracije.

Vprašanja po prvem branju:

Kdo nastopa v zgodbi? Kje se zgodba odvija? Pred čim deklica in deček bežita? Te je knjiga pretresla?

Vprašanja po drugem branju:

Kako se Alina obnaša do svojih igrač? Kaj je storila Alina, ko ji je na tla padel kozarec, in zakaj? Kako se je na razbit kozarec odzval Oto? Kaj se zgodi, ko pride domov Alinina mama? Kaj je Oto videl na Alininem hrbtu? Kaj se je zgodilo, da je Oto pobegnil od doma? Kaj se je dogajalo na policijski postaji? Obrazloži naslov zgodbe: katerih reči Oto ne razume?

Aktivnost:

Pogovor o nasilju

Otroka spodbudimo, da nam pove, kakšne probleme z družino sta imela otroka v zgodbi. Vprašamo ga, kako bi bilo bolje ravnati na njunem mestu. Tako lahko otroka skozi njegove odgovore seznanimo z vrstami nasilja in ga naučimo, kako se s tem spopasti. O tem se mora pogovoriti z odraslo osebo, ki ji zaupa, saj bo ta lažje znala rešiti konflikt ali obvestila pristojne organe – sploh v primeru hujše oblike nasilja. Če je otrok dovolj star, se lahko tudi sam obrne na katero od telefonskih števil, ki delujejo 24 ur na dan:

- Policija: 113

- Zaupni telefon Samaritan: 116 123

- SOS telefon za ženske in otroke, žrtve nasilja: 080 11 55

Otroka iz zgodbe sta se pred situacijo zatekla v gozd, kjer sta se počutila varneje kot doma. Kljub temu sta hitro ugotovila, da pobeg od doma ne bo rešil njunih problemov. Otrok naj opiše ali nariše prostor, kjer se počuti varno. Pri tem ga spodbudimo k razmisleku, da ni kriv za napake drugih.

Neli Kodrič Filipič: *Punčka in velikan*¹

Vsebina: Živel je velikan, ki je imel hčerko. Velikan je bil zelo utrujen ter si je želel počitka in miru, a punčka je bila razigrana in glasna, zato ni mogel spati. Razjezil se je, a jeza, ki se je njemu zdela majhna, je bila za punčko velikanska. Punčka je v strahu zbežala, velikan pa je tekel za njo. Iz togote je vanjo zalučal skalo, katere košček se je punčki zaril v srce. Tako je njeno srce otrdelo in punčka ni mogla biti več vesela. Ko je odrasla in imela svojega otroka, se je zgodba ponovila; a tokrat otrok ni bežal, in ko je (zdaj) velikanka v sinovih očeh uzrla generacijsko bolečino, se je zavedla svojih dejanj, zgodovine bolečine in strahu znotraj družine. Z jokom je naposled osvobodila svoje srce in s sinom srečno zaživela.

Knjigo preberite naglas. Bodite pozorni na zgodbo, like in njihove odnose ter ilustracije.

Vprašanja po prvem branju:

Kakšna se velikanova jeza zdi njemu in kakšna punčki? Kaj še dodatno razjezi velikana? Kaj se dogaja s punčko, ko odrašča v velikanko? Kako nanjo vpliva skala v srcu? Sta si punčka in velikankin sin podobna? Kdo si je še podoben? Kakšen učinek imajo na velikanko solze/jok?

Vprašanja po drugem branju:

Ali punčka zanalasč jezi velikana? Na punčko se jezi njen očka, na fantka pa njegova mamica – ali to dodatno vpliva na strah? Na strah se punčka in fantek odzoveta različno – kako? Kako to, da sta lahko velikan in punčka pozabila na ta dogodek? Ali bi se kamenček v punčkinem srcu spremenil v veliko skalo, če bi se z očkom pogovorila? Koga vse vidi velikanka v očeh svojega sina? Kaj jih povezuje? Kako sta po izbruhu jeze ravnala oba velikana? kateri od njiju se je odzval bolje? Je pomembno, da se je velikanka fantku opravičila?

1 Knjiga je primerna tudi za obravnavo pri temi čustva.

Aktivnosti:

Z otrokom zgodbo spremenite tako, da v njej ne bo prišlo do izbruhov jeze in nasilja.

Otrok naj razmisli o načinih, kako bi lahko starša velikana svojima otrokoma bolje in mirneje pojasnila svoje občutke.

Da bi otroka spodbudili k izražanju občutkov stiske, strahu ali nelagodja, razmislite o tem, da bi z njim vzpostavili preprost, lahko prepoznaven signal ali znak. Ta pristop opolnomoči otroke, da svoja čustva sporočajo varno in učinkovito, še posebej, ko se morda težko izrazijo z besedami. To je lahko posebna gesta z roko ali edinstvena beseda, ki jo lahko uporabijo ob nelagodnem počutju. To potrdi njihova čustva ter okrepi zaupanje in komunikacijo med vami in vašim otrokom. Otrok ve, da ste tam, da ga podpirate in mu lahko pomagate pri upravljanju s čustvi.